

לימוד היומי דקה ליתנו

שולחן ערוך	ליקוטי	משנה ברורה	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוה"ר	יום לחדש	יום
ב.ג.	כח - כו	חזרה	רמג	צא:	כ'	שבת
ד.א.	כז - כה	קמב.	רמד	צב.	כ"א	א
ב.ג.	ל - כז	קמב:	רמה	צב:	כ"ב	ב
ד.ה.	לא - לב	קמג.	רמו	צג.	כ"ג	ג
ו.ז.	לג - לד	קמג:	רמו	צג:	כ"ד	ד
א.ב.	לו - לי	קמד.	רמה	צד.	כ"ה	ה
ג.ד.	לז - לח	חזרה	רמט	צד:	כ"ו	ו

בקר בני אהרן

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

362 | פרשת צו | כ' אדר ב' תשפ"ד

דבר המערכת

מה נשיב לה' כל תגמוליו עלינו! זכו בני קהילתנו להתרומם טפחיים מעל הקרקע בימי הפורים הקדושים הללו, בהתאחדות מופלאה ונשגבה ובשמחה נעלה שהותירה את רישומה העמוק על כל אחד ואחד. החל מ'משבת זכור' בו התלכדו כל תלמידי 'חבורות הבחורים' וראשי החבורות עם כל אנשי דקהילתנו בבית שמש בהתעלות מיוחדת, הן בתפילות הנשגבות בכח ובחדווה עצומה, והן בסעודות היקרות בהם נשמעו דברי הכנה נפלאים לימי הפורים.

כך גם במהלך ימי הפורים דפרזים בעיר בית שמש, ובפורים דמוקפין בעיה"ק ירושלים תובב"א, בהם התאחדו כולם בתפילות בכח ובמשנתה היין בהשתפכות הנפש ובהרהורי תשובה מופלאים בראשות זקני הקהילה ומשפיעי החבורות שיחיו, בתשפוכת דיבורים היוצאים מלב וביריקודי עוז משך שעות ארוכות להודות על שמחת יהדותנו.

יצוינו גם מגביות הצדקה המיוחדות בבתי המדרשות דקהילתנו, בהם חולקו בס"ד רבבות רבבות אלפי שקלים לצרכי בני קהילתנו. כל לב התפעם מגודל האהבה והחיבה בין איש לרעהו, כאשר הכיסים התלויים בלב נפתחו לרווחה בצורה יוצאת דופן, וגדולים היו המְעֵשִׂים מן העושים אשר כיתרו רגליהם למצווה רבה זו שהיא מעיקרי מצוות היום.

תכליתם של כל אלו הוא כמובן: **להתחיל מחדש!** וכמו שאמר רבינו הקדוש: 'ועכשיו, כל התחלות הם מפורים, לעשות דרך והילוך לפסח ולכל ימות השנה. לא לשקוע בזקנה והתיישנות, אלא להתחיל בתבערת עוז להוסיף בקודש בכלליות ובפרטיות.

שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו. כאשר בטובו לא עָזַבְנוּ עד הַנֶּה, כן אל יעזבנו ואל יטשנו לעולם.

העורכים

אין לך רשות להרהר אחריה

אותן נקודות עצמן שגם הן יקרות עד בלי די, אלא הרבה הרבה יותר מכך. כי הלא ידוע שכל כוחה של תשובה באה מלמעלה, וכמו שאמרנו חז"ל (סוכה נב): "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו", אולם עזרה אלוקית זו מותנית ועומדת ב'אתערותא דלתתא' פנוטה של האדם המבקש לשוב, וכאשר האדם מתאמץ במשהו ועושה התעוררות קלושה מלמטה הרי הוא מעורר רחמים עצומים וכחות שמימיים נפלאים למעלה מהטבע, וכמו שגם אמרו חז"ל (שהש"ר ה-ג): "אמר הקב"ה לישראל, בניי, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו".

ועל כן, כאשר עמלק מצליח להרפות ידי האדם שיזלזל בעצמו באותו פירור של שמירת המחשבה 'כחודה של מחט', הרי לא די שהפסידו את אותו פירור עצמו, אלא הוא גנב ממנו את תקוות כל הפתחים הרחבים שעגלות וקרונות נכנסות בו שהיה יכול לקבל על ידי פירור זה.

ועל כך בדיוק לוחמים הצדיקים: להאיר ולחזק ידי השרויים במלחמת המחשבה, שמצד אחד יתאמצו ככל יכולתם לצמצם מחשבתם ולהסיח דעתם מלחשוב ברע בכל מה דאפשר. אך בד בבד הם מחזקים אותם מאד שיצמצמו את התלהבותם ויחשיבו ויִקְרוּ אפילו חוט השערה אחת של סילוק המחשבה הרעה. כי כאמור, אין זה רק ריווח עצם הנקודה טובה בלבד אלא היא 'אתערותא דלתתא' המעוררת 'אתערותא דלעילא' עצומה עד אין קץ.

וכך מעורר רבי נתן בלקוטי הלכות (תפילת המנחה ה"ז) שכשם שצריך להילחם בעמלק שלא לפגום במחשבה חלילה, כך גם צריך ללחום בו שלא לזלזל חלילה באותה 'אתערותא דלתתא' קטנה של חטיפת פירור של סילוק המחשבה רעה לרגע קל, על אף שעדיין ים של רע מקיפו. וכדבריו שם: "שצריכים להתגבר מאד להמשיך מחשבות טובות ולסלק המחשבות רעות שהם עיקר היצרין, ואפילו מי שפגם בזה כמו שפגם עד שנפל למחשבות רעות מאד מאד, אף על פי כן יאיר בו הצדיק בנפלאותיו שיתגבר בכל פעם על המחשבות רעות, ולא יפול בדעתו מהמחשבות שעוברין עליו. ויִדַע שכל נקודה והעתקה שנעתק מחשבתו מרע לטוב, הכל יקר מאד בעיניו יתברך וכולם יתקבצו לעזרתו. והמון עמלק הוא בהיפך מכל זה, וכל כוונתו להרע מתחילה ועד סוף.

המשך בעמוד ד'

זה הרי לא רק בטל ברוב אלא באלפי אלפים, מה שוויון של אותן פירווי ההתגברויות לנתק את המחשבה מלהרהר ברע חלילה, בשעה שכנגד זה הוא נכשל כל כך הרבה ורובן של המחשבות הינן טמאות ושפלות ה' ישמרנו, האם יש לכך משמעות בכלל, האם זה מה שיושיע אותו?!

עומדים אנו עדיין בתוקפה של מלחמת קיומנו מול אויבנו הגדול, עמלק. שכן: "ארבע פרשיות שקורין סמוך לפורים לפניו ולאחריו, בחינת ארבע אותיות השם, על ידי זה מכניעין שם וזכר עמלק ימח שמו" (ליקוטי הלכות, מתנה ג, ט).

נקודת מלחמתו של עמלק היא במחשבה. שכן, "המון עמלק, הוא בחינת פגם הקדושה, שעיקר אחיזתו על ידי פגם המחשבה שבראש ח"ו, בבחינת ראשית גוים עמלק" (שם, תפילין ג, לו). על זה הוא מניח את כל כובד משקל תכסיסיו, לפי ש'סוף מעשה במחשבה תחילה' והמחשבה היא עיקר האדם. ונקודת הנקודות בקדושת המחשבה, היא הזהירות שלא לטמא את המחשבה שהם "טומאת מת". מחשבות שכאלו עוקרות מן האדם את חיות הקדושה שבו רח"ל, וכמו שאמר רבינו הקדוש 'הרהורי טומאה הם אבי אבות הטומאה בחינת טומאת מת' (ליקוטי עצות, מחשבות והרהורים יג, ע"פ ליקו"מ רמב).

ועל כך אנו זוכים מיד אחר פורים לקריאת 'פרשת פרה' שבכוחה לטהר אותנו גם כיום מ'טומאת מת' של עמלק, אשר השריץ בנו צחנת טומאתו, טומאת המחשבה ה". וכפי שרבי נתן רומז בתפילתו (ליקוטי תפילות ח"ב, לו) על מה שאמר רבינו הקדוש (ליקו"מ ח"ב, עד) שפרה המטהרת מטומאת מת היא המשך המלחמה של פורים, שהכוונה להיטהר ממחשבות טמאות, וכלשונו שם: "וטהרנו מטומאת מת שהיא אבי אבות הטומאה, שהם הרהורי טומאה שהתגברו והתפשטו בעולם מאד".

מזימתו של עמלק לטמאות את המחשבה ח"ו אינה רק בגירוי לעצם המחשבות, אלא גם בלבוש של מצוה. הוא גם מתאמץ מאד להרפות ידיו של זה שלדאבון לב נלכד במחשבות הללו רח"ל שלא יחשיב את הנקודות הבודדות של שמירת המחשבה שהוא יכול לחטוף בתוך כל ים הטומאה המקיף אותו, ובכך הוא גוזל ממנו לא רק את

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

אֲנִי הָיִו מְמַשִּׁילִים וְאוֹמְרִים: יְהוּדֵי שְׂאִינוּ מִתְחַדֵּשׁ בְּעִבְדוֹת ה' הֲרֵי הוּא דוֹמֵה לְמִסְמַר הַתְּחֹבֵב זְמַן רַב בְּמִקְוֵמוֹ, שְׁלֵרֵב הַזְּמַן נִחְלָד וְנוֹפֵל מֵעֲרֹפֹ. מֵה שְׂאִין פֶּן מִסְמַר שְׂמוּצֵיָאִים וְתוֹקְעִים אוֹתוֹ שׁוֹב וְשׁוֹב, נִשְׁמַר כְּשֶׁרוֹ וְעָרְכוּ כְּבָרְאִשׁוֹנָה.

(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות: 3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"נ 6:18 - ניץ החמה 6:30 - מוזיק"ש 8:50
צאת השבת 7:33 - צאה"ש לר"ת 8:11
לפי שעון קיץ

סוד הקרבנות - שלום!

זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלוואים ולזבח השלמים

"כל הקרבנות הם בחינת שלום, כי על שם זה נקרא 'קרבן' שמקרב ומקשר ומחבר כל העולמות יחד, וכמוכן בדברי רבינו ז"ל בהתורה להמשיך שלום (בסימן ק"ד). **זה שמסיים הפסוק שכולל כל הקרבנות, מסיים בשלמים, כמו שכתוב 'זאת התורה לעולה ולמנחה וכו' ולזבח השלמים, כי עיקר תכלית כל הקרבנות הוא שלום'** (ליקו"ה, ברכות הראיה וברכות פרטיות ד, יג).

עבודת פרשת פרה

השבוע נקרא בשבת פרשת פרה, וזאת בכח קדושת פורים שחגגנו בתחילת השבוע אשר בכוחו אנו ממשיכים עלינו קדושת וטהרת הפרה אדומה תמימה.

"ואיך שהיה - צריכין עתה לבקש ולהתפלל להשם יתברך שיקבל שמחתנו של פורים עם כל המצוות של פורים כאילו קיימנום כראוי בכל פרטיהם וכו', עד שנזכה על ידי זה לקדושת וטהרת הפרה אדומה" (עלים לתרופה, מכתב תכ).

כשהפירוש המעשי של "קדושת וטהרת הפרה אדומה" הוא: להתחיל להשקיע בעבודת התפילה!

וכפי שמגלה רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה נ"ה [ששמה "אבא שאול אומר", וסימנך: "אבא שאול" בגימטריא "פרה אדומה"] ש"פרה אדומה תמימה" היא סוד התפילה, ומבאר כיצד כל פרטי ענייני הפרה אדומה מרמזים על פרטי עבודת התפילה.

ואכן, אנ"ש - במכתביהם שנכתבו בתקופה של פורים ולאחריו - מרבים לעורר ולחזק על עבודת התפילה.

נצטט שניים ממכתביו של ר' נתן ב"ר יהודה מטבריה:

"חג הפורים הקדוש ... ועל ידי זה יזכנו השם יתברך לתפילה ככוונה, שהיא אצל רבינו ז"ל פרה אדומה! לטהר אותנו מטומאת מת ולקבל חג הפסח בקדשה ובטהרה ובכשרות" (תניכ צדיק, מכתב קב).

"ובזכות השמחה של פורים יזכה אותנו השם יתברך לתפילה בשלמות, היא פרה אדומה! לטהר אותנו מטומאת מת שהיה לנו, ולזכות לאור הפנים המאיר בשלש רגלים" (שם, קכה).

גם רבי אברהם שטערנהארץ כותב במכתבו לאחר פורים:

"פרה מטהרת, ועכשיו שאין לנו פרה במה מטהרין עצמנו? תפילה היא בחינת פרה! ונשלמה פרים שפתינו' נאמר על תפילה" (שארית ישראל, מכתב מד).

כך שאם אנו רוצים להמשיך עלינו טהרת הפרה אדומה לעובדא ולמעשה, עלינו להתחדש בעסק עבודת התפילה, בהתחדשות חדשה.

ואגב; רמז נפלא וברור ביותר על הקשר בין פורים לפרה אדומה: "הפורים" בגימטריא "פרה אדומה" (341) מכון ממשי! וכשנוסיף את הכולל "לפרה אדומה תמימה" נקבל את הגימטריא של "את ימי הפרים האלה..."

חמץ ומצה (א)

כמו שפירש רש"י על פסוק 'ואשא אתכם על כנפי נשרים'. שכל זה הוא בחינת למעלה מהזמן, היינו כי הגביהם למעלה מהזמן, שזהו בחינת השגחה שהוא למעלה מהטבע, למעלה מהזמן. ועל ידי זה יצאו בלי שום זמן, בלי שום הכנה, רק בשעה קלה."

2) "כי חיפזון זה בחינת זריזות שהוא מידה טובה מאד, בחינת אמונה, בחינת ביטול השינה שבא על ידי עצלות, בחינת 'עצלה תפיל תדקא'. וכמוכא במקום אחר בדברי רבינו שזריזות הוא בחינת אמונה, עיין שם".

נמצא לסיכום:

ה'מצה' היא סוד האמונה בהשגחת ה', ולעומתה החמץ הוא חכמת הטבע. ולכן אנו נזהרים מאכילת חמץ בפסח ואוכלים רק מצה כדי להוציא מלבנו את הטעות הנוראה שנכנס בלב האדם כאילו עולם כמנהגו נוהג והכל תחת יד הטבע רח"ל, ואנו מאירים בלבנו שהכל הוא רק בהשגחת השם יתברך לבד, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

והסיבה מדוע דווקא בפסח אסור לאכול חמץ, ואחר שביעי של פסח מותר כבר - על כך כותב מוהר"ן:"

"כי בפסח, שהוא יציאת מצרים, צריכים רק לאכול מצה שהוא בחינת השגחה, ובחינת החמץ שהוא בחינת הטבע צריכים עכשיו לבער לגמרי בכל יראה ובל ימצא, כי באמת גם הטבע בעצמה היא גם כן השגחת השם יתברך, אבל מאחר שהתגברו פריעה ומצרים אז עלינו מאד וכפרו בה' ואמרו מ'ה' וכו', על כן אי אפשר לצאת ממצרים כי אם על ידי התגלות ההשגחה מאד מאד. כמו שהיה בשעת יציאת מצרים שגילה השם יתברך השגחתו בעולם בהתגלות גדול מאד, כי עשה עמנו אותות נוראות. ועל כן צריכים אז בפסח לאכול רק מצה, ולא חמץ שהוא בחינת הטבע, רק מצה, שהוא בחינת השגחה, כי מחמת תוקף הגלות שהיה במצרים שכולל כל הגלויות, אי אפשר לצאת משם כי אם על ידי התגלות ההשגחה לבד. ובחינת הטבע, שהוא החמץ, צריך לבער לגמרי בכל יראה ובל ימצא, כי על ידי בחינת הטבע הם יכולים להתגבר ולא יהיה אפשר לצאת מחמת גודל אחיזתם שנתאחזו אז מאד בישראל.

"אבל מאחר שאוכלים מצה, שהוא בחינת השגחה, שבעת ימים, אזי אחר כך הותר החמץ, כי מאחר שכבר יצאנו ממצרים ונתגלה הדעת של השגחה על ידי אכילת מצה, אזי אחר כך יכולים לאכול גם החמץ שהוא בחינת הטבע, כי על ידי גודל התגלות ההשגחה יודעים האמת שגם הטבע הוא השגחה, כי השם יתברך ברא הכל ומנהיג ברצונו הכל, על כן יכולים לאכול חמץ גם כן. אבל בתחילה בשעת יציאת מצרים אי אפשר לאכול חמץ כלל, כי אז מחמת גודל אחיזתו כנ"ל אסור להזכיר שם טבע כלל שלא יתאחזו ביותר ולא יוכלו להיגאל ח"ו, אבל אחר כך שכבר יצאנו מהם ונתגלה ההשגחה אזי יודעים שגם החמץ בחינת הטבע הכל בהשגחתו יתברך, ועל כן הותר החמץ אחר הפסח."

חג הפסח מתקרב ובא, החג בו נזכה להישמר ממשוהו חמץ ולאכול את המצה הקדושה.

והנה, בליקוטי הלכות מגלה לנו מוהר"ן רזין נפלאים בסוד המצה הקדושה. וכהכנה לחג המצות נתחיל משבוע זה בס"ד להביא בכל פעם ביאור אחד או שניים מתוך ליקוטי הלכות בסוד החמץ ומצה, למען נכין לבבנו לקראת מצוה קדושה ונוראה זו.

כמוכן שלא נבוא לסכם את כל דבריו הקדושים, אשר יש בהם אריכות ועומק רב, רק נשתדל בס"ד להוציא מהם בכל פעם כמה גרגירים להחיות נפשנו, והרוצה להשביע בדשן נפשו יעיין בפנים ללמוד כל ה'הלכה' מראשה לסופה, ויערב לו לעד.

השבוע נביא ונסכם את דברי מוהר"ן בליקוטי הלכות ה'ל' נטילת ידיים שחירת הלכה ב', ואלו הם תורף דבריו:

חג הפסח אנו יוצאים מהטעות של חכמת הטבע, ואנו מאירים בתוכנו את האמונה שהכל מתנהג רק בהשגחת השם יתברך והטבע משועבד אליו לעשות בו כרצונו.

ולכן אנו נמנעים מאכילת 'חמץ', אשר הוא סוד ה'טבע', ואנו אוכלים 'מצה' שמאיר בנו אור האמונה הקדושה, אור ה'השגחה'.

ונבאר את הדברים בפרוטרוט:

'חמץ' הוא חכמת הטבע -

א. כי מבואר בכתבי האריז"ל ש'חמץ' הוא 'מוחין דקטנות', בחינת 'אלקים', בחינת 'דינים', אשר כל זה הוא סוד חכמת הטבע, אשר מי שנופל לתוכו הוא במוחין דקטנות ושורים עליו דינים רח"ל.

ב. 'חמץ' הוא מלשון הפסוק 'כי יתחמץ לבבי', שזה נאמר על הקושיות שנופלים בלב האדם על הנהגת ה', ומחמיצים וממררים את לבו. שזה בחינת חכמת הטבע שמשם כל הקושיות והכפירות.

'מצה' הוא בחינת השגחה -

א. שהרי מה שאוכלים מצה בפסח הוא על שם שיצאו אבותינו בחיפזון ממצרים ולא הספיק בצקם להחמץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם, שנאמר "ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צידה לא עשו להם".

נמצא שכל ענין המצה הוא שלא הכינו להם צידה מראש ויצאו בחיפזון, שזה מורה על אמונתם בהשגחת ה', שהאמינו שהכל בהשגחתו ולא הכינו לעצמם צידה לדרך כפי שנהוג ע"פ דרך הטבע.

ב. עצם הענין שיצאו 'בחיפזון' מורה ג"כ על אמונת ההשגחה והיציאה מחכמת הטבע. ומכמה סיבות:

1) "כי חיפזון זה בחינת למעלה מהזמן, שדילג על הקץ והוציאם בחיפזון גדול בלי שום זמן, רק ברגע אחת ובשעה קלה באו מרעמסת לסוכות ונתקבצו יחד בשעה קלה שש מאות אלף מכל ארץ מצרים,

פנינים מאירים וחיידושים מזהירים מלוקמים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמעט שלישי"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת צו

האדם יכול להתייחד כאחדות גמור עם השי"ת

ולבש הכהן מדו בד (ויקרא ו, ג). איתא (אבות ד, טו) התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין, ומבואר בספר מוסר על לשון כדי ולא אמר 'הכנס' כדרך העולם וכו', שהענין הוא ידוע להיות אדם מישאל הוא חלק אלו-ה ממעל (אייוב לא, ב) ממש ובאפשרו להתייחד אחדות גמור עמו יתברך בלי שום הפסק ומסך מבדיל. אם אמנם לא מחשבותינו מחשבותינו ולא דרכינו דרכינו, אבל על פי התורה והמצות בהכניס האדם עצמו וכל מעייניו במ, בכל לבבו ונפשו ומאודו בחפיצה חשיקה ודביקה וכו'.

וזהו 'התקן עצמך בפרוזדור בעולם הזה' בתורה ומצות "כדי שתכנס" פירוש, באופן שתכנס בהם שהוא העולם הבא וטרקלין, ולא לעשות מצות אנשים מלומדה. אבל בכדי להיות אחדות גמור עמו יתברך צריך לצאת מן המדות הנקראים מלבושים כמאמר "ולבש הכהן מדו בד", ולבוא למעלה מן המידות על ידי האותיות צירופי המידות עצמם.

סמיכות גאולה לתפילה

השבוע למדנו בשולחן ערוך (סימן קיא) דין סמיכות גאולה לתפילה, שיש חיוב מדרבנן להסמיך גאולה לתפילה, שתיכף ומיד לאחר ברכת גאל ישראל צריכים להתחיל שמונה עשרה בלי שום הפסק. ומקור הדברים היא בגמרא ברכות (מב.) 'שלש תכיפות הן: תיכף לסמיכה שחיטה, תיכף לגאולה תפילה, תיכף לנטילת ידים ברכה'.

החיוב קודם אנשי כנה"ג

בגמרא ברכות (י.) נדרש הפסוק שנאמר בתפילת חזקיהו המלך 'אָנֹּהּ ה' זָכַר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאֶמְת וּבְלֵב שְׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ עֲשֵׂיתִי' (ישעיה לח ג.) ודרשו בגמרא: "מאי 'והטוב בעיניך עשית' אמר רב יהודה אמר רב שסמך גאולה לתפילה".

מזה אנו רואים שסמיכות גאולה לתפילה היא נוהג עוד טרם שתיקנו אנשי כנסת הגדולה את נוסחאות הברכות והתפילות, שקודם שבאו אנשי כנסת הגדולה היה כל אחד מתפלל ומבקש שפילת אישית כפי זכות לשונו, והיה מזכיר ניסי גאולה ושראל קודם שהיה מבקש צרכיו בתפלתו. וכאשר באו אנשי כנסת הגדולה ותיקנו נוסחאות הברכות הכלליות, תיקנו נוסח ברכת גאולה כבר כהנהגה אחרונה על קריאת שמע ותיכף לזה תפילת שמונה עשרה.

וכן מבואר ברש"י (ברכות ד: ד"ה זה) בשם הירושלמי (שם פ"א ה"א) שדוד המלך כבר רמז בזמנו ענין סמיכות גאולה לתפילה בספר תהלים. פרק י"ט מסתיים בפסוק 'ה' צורי וגואלי' ותיכף לזה מתחיל פרק כ' בתפילה 'יענך ה' ביום צרה'.

התקנה לאחר אנשי כנה"ג

אף שקודם תקנת אנשי כנסת הגדולה היה כל אחד מזכיר פסוקי גאולה קודם תפילתו האישית כפי מה שעלה בליבו, מכל מקום לאחר שתיקנו אנשי כנסת הגדולה נוסח ברכת כללית אנו חייבים להסמיך גאולה לתפילה רק על פי כללי הברכות שתיקנו חז"ל, ולאסור להוסיף פסוקים נוספים של גאולה בין ברכת גאל ישראל לשמונה עשרה, ומי שמוסיף פסוקים אישיים נחשב כמפסיק בין גאולה לתפילה. ויותר מזה מבואר בגמרא (יב:) שמה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה והכניסו בין גאולה לתפילה לא מהוה הפסק, ואמרו שפסוק 'ה' שפתי תפתח' ו'ברכת השכיבו' אינם נחשבים להפסק בין גאולה לתפילה, כיון שהם חלק מהברכות שתיקנו חז"ל, נחשב ברכת השכיבו כגאולה לאורכה, וה' שפתי תפתח כתפלה אורכה. שעיקר החיוב הוא רק להסמיך את שתי הברכות כפי שתיקנו חז"ל בלי להוסיף ובלי לגרוע.

חומרת האיסור להפסיק

הפוסקים החמירו מאוד בזה, שאסור להפסיק בשום דבר בין ברכת גאל ישראל לשמונה עשרה, אפילו להתחיל בשתיקה בין גאל ישראל לשמונה עשרה כדי להתפלל בציבור, ואסור להפסיק לא מפני הכבוד ולא מפני היראה, ולא לעניית אמן יהא שמיה רבא ולא לעניית לקדושה (פ"ט סו"ט ו' ס"ט קיא ס"א).

"לְטַהֵר טְמֵאִים לְטַמְּא טְהוֹרִים בְּאוֹמֵר קְדוֹשׁ"

טובא והטהרה היה חוק בלי טעם ולא ניתן להבין את טעמה. אותו דבר שמתהר הוא גם מטמא, מצד אחד כל המתעסקים עמה גם טמאים בטומאת ערב, ומצד שני מי שהיזהר עליו נטהר אפילו מטומאת מת. כפי שאומרים ביצירות לשבת פרה: 'מוציא מזלות יקרות, מתיר מאסורות מותרות, נותן מטמאות טהורות'.

דבר זה אינו מיוחד רק באפר פרה אלא היא כלל לכל דיני טומאה וטהרה, ובמיוחד אנו פוגשים את זה לגבי 'מים'. שהמים הוא סמל לכח הטהרה, שהרי הם מטהרים את כל הטמאים בטבילה ובנטילת ידים. ומצד שני המים הוא הגורם הראשון לקבלת טומאה, שכל זרע או פרי או ירק אינו יכול לקבל טומאה עד שיפול עליו מים, ואם נגע בשרץ קודם שיפול עליו מים הוא טהור.

וגם בנטילת ידים אנו רואים חידוש זה; כי מי שנוטל ידיו לאכילה בפחות מרביעית מים, צריך ליטול את הידים בשני שטיפות דוקא. המים ראשונים מעבירים את הטומאה של הידים, והמים השניים מטהרים את המים הראשונים שנטמאו מן היד. והוא חידוש נפלא שהמים הראשונים מטהרים את היד בזמן שהם בעצמם נטמאים מן היד.

הכלי יקר (מבדרי י"א) והספורנו (א) כתבו בביאור הדברים שכך חקק הקב"ה את

טובא והטהרה היה חוק בלי טעם ולא ניתן להבין את טעמה. אותו דבר שמתהר הוא גם מטמא, מצד אחד כל המתעסקים עמה גם טמאים בטומאת ערב, ומצד שני מי שהיזהר עליו נטהר אפילו מטומאת מת. כפי שאומרים ביצירות לשבת פרה: 'מוציא מזלות יקרות, מתיר מאסורות מותרות, נותן מטמאות טהורות'.

דבר זה אינו מיוחד רק באפר פרה אלא היא כלל לכל דיני טומאה וטהרה, ובמיוחד אנו פוגשים את זה לגבי 'מים'. שהמים הוא סמל לכח הטהרה, שהרי הם מטהרים את כל הטמאים בטבילה ובנטילת ידים. ומצד שני המים הוא הגורם הראשון לקבלת טומאה, שכל זרע או פרי או ירק אינו יכול לקבל טומאה עד שיפול עליו מים, ואם נגע בשרץ קודם שיפול עליו מים הוא טהור.

וגם בנטילת ידים אנו רואים חידוש זה; כי מי שנוטל ידיו לאכילה בפחות מרביעית מים, צריך ליטול את הידים בשני שטיפות דוקא. המים ראשונים מעבירים את הטומאה של הידים, והמים השניים מטהרים את המים הראשונים שנטמאו מן היד. והוא חידוש נפלא שהמים הראשונים מטהרים את היד בזמן שהם בעצמם נטמאים מן היד.

הכלי יקר (מבדרי י"א) והספורנו (א) כתבו בביאור הדברים שכך חקק הקב"ה את

טוהר וטהרה היה חוק בלי טעם ולא ניתן להבין את טעמה. אותו דבר שמתהר הוא גם מטמא, מצד אחד כל המתעסקים עמה גם טמאים בטומאת ערב, ומצד שני מי שהיזהר עליו נטהר אפילו מטומאת מת. כפי שאומרים ביצירות לשבת פרה: 'מוציא מזלות יקרות, מתיר מאסורות מותרות, נותן מטמאות טהורות'.

דבר זה אינו מיוחד רק באפר פרה אלא היא כלל לכל דיני טומאה וטהרה, ובמיוחד אנו פוגשים את זה לגבי 'מים'. שהמים הוא סמל לכח הטהרה, שהרי הם מטהרים את כל הטמאים בטבילה ובנטילת ידים. ומצד שני המים הוא הגורם הראשון לקבלת טומאה, שכל זרע או פרי או ירק אינו יכול לקבל טומאה עד שיפול עליו מים, ואם נגע בשרץ קודם שיפול עליו מים הוא טהור.

וגם בנטילת ידים אנו רואים חידוש זה; כי מי שנוטל ידיו לאכילה בפחות מרביעית מים, צריך ליטול את הידים בשני שטיפות דוקא. המים ראשונים מעבירים את הטומאה של הידים, והמים השניים מטהרים את המים הראשונים שנטמאו מן היד. והוא חידוש נפלא שהמים הראשונים מטהרים את היד בזמן שהם בעצמם נטמאים מן היד.

טוהר וטהרה היה חוק בלי טעם ולא ניתן להבין את טעמה. אותו דבר שמתהר הוא גם מטמא, מצד אחד כל המתעסקים עמה גם טמאים בטומאת ערב, ומצד שני מי שהיזהר עליו נטהר אפילו מטומאת מת. כפי שאומרים ביצירות לשבת פרה: 'מוציא מזלות יקרות, מתיר מאסורות מותרות, נותן מטמאות טהורות'.

הנפקא מינה אם בשבת יש חיוב לסמוך

יש נפקא מינה בין טעם רש"י לטעם המדרש; לדברי רש"י יש לומר שאין חיוב לסמוך גאולה לתפילה רק בימי החול שהתפילה היא בקשת צרכים, אבל בשבת שהתפילה היא רק דברי שבח אין צריך לסמוך. אבל לדברי המדרש גם בשבת צריכים לסמוך שגם בשבת השכינה שורה כנגד המתפלל.

ואכן הרמ"א (פ"ט קיא ס"א) מביא מחלוקת הפוסקים בזה, ויש אומרים שבשבת אין חיוב, ולכך רמז דוד המלך דין סמיכות גאולה לתפילה בפסוק 'יענך ה' ביום צרה', לפי שאין צריך לסמוך גאולה רק לתפילה שיש בה בקשת צרכים ביום צרה, אבל בשבת שהיא יום מנוחה ואין בה בקשת צרכים אין חיוב לסמוך (ובי"ט שהיא ימי דין יש קצת בקשות בתפלה, דוק). אמנם למעשה פסק המשנה ברורה (פ"ט קיא) וביה"ל (שם) שאין להקל להפסיק בשחרית של שבת, רק לענות קדיש קדושה מודים וברכו.

טעם רבינו יונה שהתפילה היא עדות על הגאולה

רבינו יונה (ב: ד"ה איזה) מסביר טעם התקנה בצורה הפוכה, לא שהגאולה היא הכנה

חובת ההתחדשות!

ר' דוד צבי
בן רבי יצחק (ב)
בן מוהרנ"ת

והודעתם לכניך ולכני בניך

כאמור, השתדך ר' דוד צבי בשנת תקצ"ח בהיותו בן ט' שנים, והחטונה התקיימה בשנת תר"ד בפרשת חוקת בעת שהיה לפי החשבון בן ט"ו שנים.

בכל השנים האלו שהיה ר' דוד צבי חתן ועדיין לא בא בברית הנישואין, לא מש החתן דגן "דוד צבי" מתוך זכרונו של מוהרנ"ת, ולמרות שהיה צעיר לימים בן י"ג וט"ו, עם כל זה בכל עת מצוא מזכירו במכתביו ומעוררו לעבודת השי"ת שיתחזק בהתמדת התורה, בתפילה בכוונה, בשמירת מחשבתו להשי"ת ולא במחשבות חוץ לעוה"ז ח"ו, וכן להתקשרות בדרכי רבינו ז"ל.

והרי לנו אחד ממכתביו אליו:

התמדת התורה ותפילה בכוונה

"ד' חיי שרה תר"ד ברסלב. ששון ושמחה וכו' ובפרט לבנו נכדי חביב החתן המופלא דוד צבי שיחיה... ואתה נכדי ידידי דוד צבי שיחיה חזק בני, וחזק מעתה להתמיד בלימודך ולהכניס ראשך וכל מחשבתך בתוך הלימוד. ולא תהיה בעל מחשבה חס ושלום לחשוב מחשבות אחרות חלילה. ותתגבר בכל יום להתפלל בכוונה ערב ובוקר וצהריים, ולהרגיל עצמך לומר תהלים בכל יום. ואם אתה טרוד לילך אל החדר ללמוד, תאמר על כל פנים תהלים מעט איזה קאפיטלאך, ובעת הפנאי תאמר יותר.

להשליך מעשה נעדרת

"אשריך בני אם תרגיל עצמך מילדותך ונערוותך לילך בדרכי ה', ותשליך מעשי נערוות, ותשמור ידך מעשות כל רע, וביותר תשמור מחשבתך מלחשוב מחשבות חס ושלום. ואם ירצה השם על חנוכה הבא עלינו לטובה תהיה פה בעזרת השם בדרך, ואדבר עמך פה אל פה כפי תשוקתך והתעוררות שלך הטוב, ויתר מזה שמתי בפי מוסר כתב זה ידידינו נ"י".

"תשמח ותגיל בשמחת ישראל"

"ותיזהר להיות בשמחה תמיד אבל לא על ידי הכאות ומריבות חס ושלום עם הנערים, רק תשמח ותגיל בשמחת ישראל בזה ובבא לנצח, אמון כן יהי רצון" (סי' תמ"א).

"להתקרב בלב שלם אלינו"

במכתב אחר הוא כותב אליו:

"ה' ויחי תר"ד, אומאן... ושלום לבנך, הוא נכדי חביבי כנפשי, היניק וחכים מו"ה דוד צבי שיחיה. הייתי בבית מחותנך המופלג נ"י ודברתי עמו, וכל מגמתו ותפוצו הוא רק שתתמיד בלימודך הטוב ותלך בדרך טובים, ולהתפלל בכוונה ולומר תהלים בכוונה, ולהתרחק ממושב לצים וממעשה נערוות, רק לשמוח בשמחת ישראל ולהתקרב בלב שלם אלינו".

"ותכין לבבך לשמוע מאתנו דברי אמת"

ותכין לבבך לשמוע מאתנו דברי אמת להחיות את נפשך לנצח, באופן שיקיים בך בן חכם ישמח אב, כי טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, כי הילדות והשחרות הבל, וכבר יש לך בחירה. אשריך אם תבחר בחיים בטוב האמתי והנצחי, שהוא תורה ותפילה, כי חוץ מזה הכל הבל, שמע בני מוסר אביך למען תחכם באחריתך, דברי זקנך נתן הנ"ל" (סי' תמ"ו).

של השינוי והתמורה אשר לא נצלו אותה ונשארו ברשעותם. מכאן רואים שמשמים תובעים את האדם לנצל כל שינויים ומאורעות בחייו, וכן כל זמן חדש להתחדשות והתחזקות בעבודתו יתברך.

יש שהאדם מתעצל, ויושב ומצפה להתעוררות שתבוא לו מלמעלה, ואכן זכה להתעוררות מלעילא, ואז צריך להיזהר מאד מאד לתפוס מיד את ההתעוררות שחלילה לא תלך לאיבוד ח"ו. כי כאשר כבר דפק השי"ת על דלתי לב האדם לעוררו לעבודתו ית', ועם כל זה מקשה לבו ח"ו, ונותן להתעוררות שתחלוף כאילו לא באה מעולם, הרי מעורר בזה קטרוג גדול עד מאד ח"ו. שהיה יכול להתעורר ולא נתעורר. ואדרבה הוא צריך לנצל את ההתעוררות שזכה מלעילא, להרבותה ולהגדילה כ"כ עד שגם היא תיחשב לו כאתערוותא דלתתא עקב הפעולות שעשה מכוחו ללבושה יותר ויותר.

ורבינו ז"ל אכן עורר אותנו למצב כזה והורה לנו מה נעשה בשעה שמגיעה לנו אתערוותא לעילא, כפי שכתב מוהרנ"ת:

"שמעתי בשמו שאמר, שלפעמים מגיע לאדם הרהור תשובה והשתוקקות להש"י באיזה מקום, שצריך שם באותו המקום דייקא להתחזק בזה הרהור תשובה והשתוקקות, כגון לדבר שם איזה דיבורים של תחינות ובקשות, או דברי השתוקקות בפה ובלב כפי הענין, ולא ימתין ולא יזוז ממקומו, אעפ"י שאין זה המקום מוכן לכך, כגון שלא במקום קביעות לתורה ותפילה, רק בדרך הילוכו וכיוצא, כי כשיזוז ממקומו יכול להיות שיפסוק" (ליקוטי מוהר"ן סי' קכד).

וזהו כלל גדול ודרך לכל דבר שבקדושה, שמקודם יש בחינת התעוררות, ואח"כ צריכים חכמה האיק להתקיים בזה, בבחינת מה שכתוב בשיר השירים (ד) "אֲחַזְּתֶינִי וְלֹא אֶפְגֹּם".

מוהרנ"ת זצ"ל אומר בליקוטי הלכות (שבת ה) על מה שאמרו חז"ל (שבת קיח): "אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלין". מהו הענין של שתי שבתות, והלא אם יש כח בשבת לגאול, מדוע צריכים שתיים. ומבאר כי שבת אחת היא בחינת התעוררות, ואילו השבת השניה היא בחינת התחזקות שלאחרי התעוררות - להמשיך את נועם העבודה שהרגישו בעת ההתעוררות...

כלל, כמו שכתוב 'את חוקת התורה', ופירש"י 'לפי שהשטן ואמות העולם מונין את ישראל מה מצוה הזאת ומה טעם יש בה, לכך כתוב 'חוקה', לומר חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אין לך רשות להרהר אחריה'. וזאת המצוה של פרה אדומה לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא".

ובכלל זה גם מצות התשובה, אין לנו רשות להרהר איך יתכן שחוט השערה של התנתקות ממחשבות רעות יביאו כח תשובה על הכל, אבל כך הוא האמת. ורק מי שיקבל אמת זו יזכה להיטהר לגמרי מכל הטומאות מת של פגמי המחשבה, וינצח במלחמה בתכלית.

בכוחה של פרשת פרה ניחל לקבל אמת זה שעל ידו נזכה להיטהר לגמרי ולהיגאל לגמרי בקרוב.

רבינו ל גילה שבזמנינו מתחילים כל ההתחלות מפורים (עי' ליקוטי מוהר"ן תנינא סי' עד, ליקוטי הלכות ברכת הריח ד כה).

ויכולני להעיד שבעיני ראיתי על אנשי שלומנו מהדור הקודם התחדשות מיוחדת בימים שלאחר פורים!

ובכן, יש לדעת שהאדם עתיד ליתן דין וחשבון בשמים על אי ניצול זמן ומצב של חידוש ושינוי להתחדשות בעבודתו ית'.

חז"ל סיפרו עובדא מאלפת על כח התשובה של ריש לקיש, ומה שאירע עימו לאחר הסתלקותו, וכן נאמר בפרקי דרבי אליעזר (פמ"א):

בן עזאי אומר, בוא וראה כח התשובה מר' שמעון בן לקיש, שהיה הוא ושני רעיו בהרים גזולים וחומסים כל אשר יעבור עליהם בדרך. מה עשה ריש לקיש, הניח לשני רעיו שודדים בהרים ושב לא-להי אביו בכל לבו בצום ובתפילה, והיה משכים ומעריב לבית הכנסת לפני הקדוש ברוך הוא והיה עוסק בתורה כל ימיו ובמתנות עניים ולא שב על מעשיו הרעים עוד, ונתרצית תשובתו.

וביום שמת מתו שני רעיו השודדים בהרים. ונתנו לרבי שמעון בן לקיש חלק באוצר החיים, ולשני רעיו בשאלו התחטונו. ואמרו שני רעיו לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבון כל העולמים, יש לפניך משוא פנים, זה היה עמנו שודד בהרים והוא באוצר החיים ואנו בשאלו תחתיות'. אמר להם: זה עשה תשובה בחייו ואתם לא עשיתם תשובה'.

אמרו לו: 'הנח לנו ואנו עושים תשובה גדולה'. אמר להם: 'אין תשובה אלא עד יום המיתה. משל למה הדבר דומה, לאדם שהוא רוצה לפרוש בים, אם אינו לוקח בידו לחם מארץ נושבת אינו מוצא בים, ואם הוא רוצה לילך לקצה המדבר אם אינו לוקח מן היישוב לחם ומים אינו מוצא במדבר לאכול ולשתות, כך אם האדם אינו עושה תשובה בחייו - לאחר מיתתו אין לו תשובה'.

יש להבין את עומק המעשה הלזה, מדוע אירע הדבר וריש לקיש ושני רעיו - תלמידיו הישנים נדמנו יחד, ליבוש ולהיכלם מפני כבודו הגדול של מי שהיה יחד איתם, הלא דבר הוא?

אלא עומק הכוונה בעובדא זו היא שמלבד עצם העונש שהגיע להם עבור מעלליהם השפלים בזה העולם - יש לדון ולהעניש אותם גם על אותו ענין שלא הצטרפו יחד עם ראשם ריש לקיש לעזוב דרך רשע, ולכן הביאו אותם לדון יחדיו, גם על אותה שעה

המשך מעמוד א'

וזה עיקר נפלאות מעלתו של הבעל בחירה שיש לו יצר הרע כזה כי בהכרח שיהיה אתערוותא דלתתא, ועיקר התיקון על ידי בחינת פירורים דקים שמתגבר כל אחד לחטוף, כי עמלק מתגבר מאד ועיקר התגברותו בפגם המחשבה, והתיקון על ידי הצדיק שיכול להגביה אלו הפירורים על ידי שמלקט מעט המחשבות טובות שעמלק רוצה לדרסם ולבטלם" (עכת"ד שם באותיות טו, כ, עיי"ש).

זוהי טהרת פרה מאותה טומאת מת, פרה היא חוקה שאין בה טעם, וכמתק דבריו של רבי נתן (שם, נפילת אפים ד, יט): "פרשת פרה אדומה מגלה לנו שאי אפשר להשיג ולהבין שום טעם במצות הבורא יתברך שמו ואסור להרהר בזה